

Аберніхіна І.Г.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління фінансами,
облікової аналітики та моніторингу бізнесу
Навчально-наукового інституту
«Дніпровський металургійний інститут»
Українського державного університету науки та технологій*

Abernikhina Iryna

*Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of Financial Management,
Accounting Analytics and Business Monitoring
SEI "Dnipro Metallurgical Institute"
Ukrainian State University of Science and Technologies*

ЕВОЛЮЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ ТА КАПІТАЛУ В УМОВАХ КОНСТРУКТИВІЗМУ ТА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. У статті досліджено еволюцію наукових підходів до формування вартості та капіталу від класичних матеріально-фінансових моделей до конструктивістських і цифрово-мережових концепцій. Показано, що традиційні теорії зосереджувалися на фізичних ресурсах і виробничих потужностях, тоді як сучасні підходи інтегрують нематеріальні активи, людський і соціальний капітал, інновації та цифрові технології. Обґрунтовано роль конструктивізму у формуванні багатовимірного розуміння капіталу як соціально сконструйованого ресурсу, що визначає здатність підприємств до адаптації й стійкого розвитку. Висвітлено вплив цифрової економіки, де цінність формується на основі даних, знань, алгоритмів і мережових ефектів. Результати роботи мають теоретичне й практичне значення для розроблення моделей управління капіталом і забезпечення конкурентоспроможності бізнесу в умовах постіндустріальних трансформацій.

Ключові слова: еволюція вартості, капітал, конструктивізм, цифрова економіка, нематеріальні активи, інтелектуальний капітал, соціальний капітал, цифровий капітал, конкурентоспроможність, стійкий розвиток.

Вступ та постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання формування вартості та капіталу набуває багатовимірного характеру, виходячи за межі традиційних фінансово-економічних концепцій. Класичні підходи, що ґрунтувалися переважно на матеріальних активах, капіталізації ресурсів та механізмах ринкового ціноутворення, виявляють свою обмеженість у контексті динамічних змін цифрової економіки та посилення ролі нематеріальних чинників. Конструктивістська парадигма, що акцентує увагу на соціально-культурних, комунікативних та інституційних аспектах, формує нове бачення капіталу як соціально сконструйованої категорії, а вартості – як результату взаємодії знань, технологій та мережових ефектів. У таких умовах виникає необхідність критичного переосмислення еволюції підходів до вартості та капіталу, їх взаємозв'язку з нематеріальними активами, інтелектуальним і соціальним капіталом, а також впливу цифрових платформ і мережових структур на економічну архітектуру підприємств. Проблемним залишається питання інтеграції традиційних фінансових моделей із конструктивістським та цифровим виміром, що вимагає розробки концептуальних основ

і методологічних підходів до формування вартості та капіталу в нових умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз представлених публікацій свідчить про наявність значного наукового інтересу до проблеми вартості та капіталу в умовах цифрової економіки й трансформаційних процесів сучасного бізнес-середовища. Роботи Abdula O. [1], Panasyuk O. V. [9] та Vorobei, R. [11] зосереджуються на теоретичних засадах формування вартості підприємства та визначення економічних категорій «капітал» і «капіталізація». Вони окреслюють класичні та сучасні підходи до оцінки вартості, проте залишають відкритим питання інтеграції конструктивістських уявлень, які пояснюють динамічну природу капіталу як соціально сконструйованого ресурсу. Подібні обмеження характерні і для робіт Денисенко Д. Є. [14], Круш П., Мастюк Д. [17], Сидорченко Т. Ф., Задворна О. В., Швачко В. А., Піперков Д. А. [20], де простежується еволюція трактувань сутності капіталу, однак відсутній зв'язок із новітніми викликами цифровізації та мережової економіки.

Інша група публікацій акцентує на розвитку інтелектуального капіталу й нематеріальних активів. Зокрема, Bobro N. [2], Nahorniak H. S.,

Hanouff K. E. [8], Legenchuk S., Iskorostenska S. [5], Yereshko J., Kreidych I. [12] та Яворська О. [21] аналізують інтелектуальний вимір вартості, зокрема в умовах цифровізації університетів і підприємств. Вони розкривають цінність знань, інновацій та людського потенціалу, однак залишають поза увагою питання інтеграції інтелектуального капіталу у ширший процес формування вартості підприємства в умовах конструктивістського підходу, де акцент робиться не лише на ресурсах, а й на взаємодії соціальних, культурних і цифрових практик.

Важливим напрямом досліджень є цифрова економіка та її вплив на трансформацію факторів виробництва. Marcu C., Ciocoiu C. N., Nistor N. [6], Zveryakov M. [13], Жукова Ю. [15], Пічкурова З. [18], а також Cărușneanu S. et al. [10] показують, як цифрові технології й платформізація змінюють економічні відносини. Дослідження Farach A., Cambon A., Spataro J. [4] особливо цікаве, оскільки ставить питання про включення цифрової праці як нового фактора виробництва. Проте більшість цих робіт зосереджена на описі тенденцій і технологічних змін, не поєднуючи їх із концептуальною еволюцією вартості та капіталу, яка потребує нового пояснювального інструментарію, зокрема конструктивізму.

Окремі дослідження (Chernousova Z., Melnychuk V. [3]; Mykhaylyna D., Rogovska-Ischuk I., Kyfyak V. [7]; Подолян Г. [19]) демонструють прикладні аспекти – аналіз людського капіталу, оцінку нематеріальних активів та корпоративної культури. Вони підтверджують важливість нематеріальних чинників у сучасному формуванні вартості, проте не дають цілісної відповіді, як саме відбувається перехід від традиційних моделей до конструктивістсько-цифрових.

Узагальнюючи, можна відзначити, що існуючі публікації висвітлюють окремі складові проблеми – еволюцію економічних категорій капіталу, роль інтелектуальних ресурсів, вплив цифрових технологій, трансформацію факторів виробництва. Водночас невирішеними залишаються питання інтеграції конструктивістського підходу до вартості та капіталу із практикою цифрової економіки, що передбачає нове розуміння природи цінності, ролі нематеріальних активів і соціальних взаємодій у створенні капіталу. Це створює підґрунтя для подальших досліджень, спрямованих на формування комплексної концептуальної моделі, здатної пояснити еволюцію вартості та капіталу в умовах конструктивізму та цифровізації.

Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування еволюції підходів до формування вартості та капіталу в умовах конструктивізму й цифрової економіки, а також визначення їх впливу на архітектуру сучасного підприємства.

Результати дослідження. Еволюція підходів до формування вартості та капіталу відображає динаміку трансформації економічних систем, де змінюються базові фактори виробництва, домінуючі технології та принципи організації бізнесу. На ранніх етапах індустріального суспільства вартість базувалася переважно на матеріальних активах і фізичному

капіталі, що забезпечували відтворення виробничих потужностей. Класичні індустріальні підходи орієнтувалися на будівлі, обладнання, сировину та земельні ресурси. У період індустріалізації (XIX – початок XX ст.) вартість підприємства визначалася обсягом виробничих потужностей, розмірами статутного капіталу та доступом до матеріальних ресурсів, переважав фінансовий і фізичний капітал, а масштабування виробництва розглядалося як основний шлях зростання вартості. Ефективність забезпечувалася стандартизацією, поділом праці та оптимізацією технологічних процесів, як у випадку тейлоризму та фордизму. Прибутковість формувалася через інтенсивне використання ресурсів, мінімізацію простоїв та раціональне вкладення капіталу. Традиційні підходи до капіталоутворення характеризувалися стабільністю фінансових потоків, чітким балансом між власним і позиковим капіталом та пріоритетом довгострокових інвестицій у матеріальну базу (табл. 1).

З ускладненням виробничих і управлінських систем акценти зміщуються на інтелектуальні, організаційні та соціальні аспекти створення вартості. Індустріальний конструктивізм підкреслює важливість поєднання технологічних та структурних інновацій із раціональною архітектурою капіталу. У цьому контексті капітал розглядається як багатовимірна категорія, що включає людський, інноваційний і соціальний виміри, інтегровані в систему управління (табл. 2).

Конструктивістський підхід дозволяє переосмислити вартість як результат синергії економічних і організаційних факторів, де створення вартості відбувається через розвиток знань, інновацій, соціальних зв'язків і організаційних практик. Таким чином, капітал трансформується з фінансового ресурсу у багатовимірну інтегровану систему, головним результатом якої є синергія економічних, технологічних та соціальних чинників.

У сучасній економічній науці відбувається поступовий перехід від традиційного, матеріально орієнтованого розуміння капіталу до конструктивістського підходу, який враховує соціальні, інтелектуальні та когнітивні аспекти його формування. Традиційні концепції оцінюють капітал через фізичні та фінансові ресурси, витрати та продуктивність, тоді як конструктивістський підхід розглядає його як динамічний, соціально-конструйований ресурс, що формується через взаємодію, знання та мережеві зв'язки. Ключові характеристики обох підходів наведено в таблиці 3.

Традиційне бачення зводило капітал до матеріально-фінансових показників, тоді як індустріальний конструктивізм розглядає його як багатовимірну систему, де вартість створюється синергією матеріальних, людських, інноваційних та соціально-організаційних ресурсів. У цифровій економіці капітал набуває динамічного та мережевого характеру, його відтворення ґрунтується на обміні інформацією, інтеграції технологій та платформеній взаємодії, що дозволяє досягати ефекту масштабу без пропорційного зростання витрат. Нові підходи до оцінювання вартості наведено

Таблиця 1

Традиційні засоби праці з точки зору капіталоутворення

Засоби праці	Приклади	Характеристика для капіталоутворення	Моделі / підходи
Матеріально-технічна база	Будівлі, фабрики, заводські приміщення, склади	Основні виробничі потужності; інвестиції у нерухомість гарантували стабільність і довгострокову вартість.	Класичний капіталізм (аккумуляція капіталу через матеріальні активи)
Машини та обладнання	Верстати, конвеєри, парові двигуни, механізовані агрегати	Зростання продуктивності; капітал оцінювався за рівнем оснащеності та ступенем амортизації техніки.	Фордизм (масове виробництво, стандартизація)
Сировина і матеріали	Вугілля, сталь, бавовна, деревина	Забезпечували виробничий цикл; капіталоутворення спиралося на обсяг запасів і доступ до ресурсів.	Класичний капіталізм (сировинна орієнтація, контроль ланцюгів постачання)
Земельні ресурси	Земельні ділянки для сільського господарства чи промислового будівництва	Ключовий актив для аграрного й промислового секторів; основа довгострокових інвестицій.	Класичний капіталізм (земля як базова форма капіталу)
Трудові ресурси	Робітники, ремісники, некваліфікована робоча сила	Розглядалися як фактор виробництва; витрати на працю мінімізувалися; акцент на продуктивності.	Тейлоризм (наукова організація праці, контроль і нормування)
Фінансовий капітал	Грошові кошти, банківські кредити, інвестиції у фонди	Використовувався для фінансування матеріальних активів; пріоритет – прибутковість і повернення вкладень.	Класичний капіталізм, банківсько-фінансова модель XIX–XX ст.

Джерело: узагальнено автором на основі [1, 2, 14, 16]

Таблиця 2

Інтелектуальні, організаційні та соціальні аспекти створення вартості

Вимір капіталу	Приклади	Характеристика в умовах індустріального конструктивізму
Людський капітал	Кваліфікація працівників, професійні навички, креативність, управлінські компетенції	Виступає ключовим джерелом вартості; ефективність залежить від розвитку знань і навчання протягом життя; акцент на інноваціях і творчості.
Інноваційний капітал	Патенти, ліцензії, технологічні розробки, стартапи, науково-дослідні проекти	Формує конкурентні переваги через нові технології; інтегрує науку, інженерію та бізнес-моделі; забезпечує довгострокове зростання вартості.
Соціальний капітал	Довіра між працівниками, корпоративна культура, соціальна відповідальність, репутація підприємства	Підвищує стійкість і адаптивність організацій; створює умови для синергії колективної діяльності та зниження транзакційних витрат.
Організаційний капітал	Структури управління, бізнес-процеси, інформаційні системи, стандарти управління якістю	Забезпечує ефективну координацію ресурсів; гармонізує взаємодію технологічних та соціальних елементів; сприяє масштабованості бізнесу.
Фінансово-структурний капітал	Інвестиційні механізми, диверсифікація джерел фінансування, баланс власного та позикового капіталу	Виступає інтегруючим елементом; забезпечує стійкість до ризиків; створює основу для поєднання матеріальних і нематеріальних активів.

Джерело: узагальнено автором на основі [7, 9]

в таблицях 4, де ключовими критеріями є інноваційність, адаптивність і здатність протидіяти ризикам у нестабільному середовищі.

Еволюція підходів до формування вартості та капіталу демонструє поступовий перехід від матеріально орієнтованих моделей до конструктивістських і цифрово-мережових концепцій (табл. 5, рис. 1).

У межах індустріального конструктивізму акцент робиться на гармонізації матеріальних

і нематеріальних складових, тоді як цифрова економіка формує нову архітектоніку капіталу, засновану на інформаційно-комунікаційних технологіях і глобальних взаємозв'язках, що змінює економічну логіку бізнесу та визначає нові виміри цінності в постіндустріальному середовищі.

Формування вартості та капіталу традиційно базувалося на класичних економічних теоріях, закладених Адамом Смітом, Давидом Рікардо та іншими

Таблиця 3

Еволюція від традиційного до конструктивістського розуміння капіталу

Вимір	Традиційне розуміння капіталу	Конструктивістське бачення капіталу
Людський фактор	Робоча сила як витратний елемент, який підлягає контролю та оптимізації витрат	Людський капітал як стратегічний ресурс: знання, креативність, компетенції, здатність до інновацій
Інновації	Технічні удосконалення як додатковий інструмент підвищення продуктивності	Інноваційний капітал як ключовий драйвер вартості: патенти, R&D, стартапи, цифрові технології
Соціальні відносини	Другорядні, поза межами економічної оцінки	Соціальний капітал: довіра, репутація, корпоративна культура, партнерства, які напряду формують вартість
Організаційні структури	Жорсткі ієрархії, стандартизація, поділ праці	Організаційний капітал: гнучкі мережі, адаптивні бізнес-процеси, інтеграція цифрових систем
Матеріальні активи	Основний показник вартості: земля, будівлі, обладнання	Частина інтегрованої системи, що поєднується з нематеріальними активами
Фінансовий капітал	Гроші, кредити, інвестиції як єдиний вимір вартості	Фінансово-структурний капітал: диверсифікація джерел, балансування ризиків, підтримка нематеріальних активів

Джерело: узагальнено автором на основі [4, 11, 13]

Таблиця 4

Еволюційний перехід від традиційної до цифрової економіки у формуванні вартості та капіталу

Аспект	Традиційна економіка	Цифрова економіка
Основні активи	Матеріальні: земля, будівлі, обладнання, сировина	Нематеріальні: дані, знання, цифрові платформи, інтелектуальна власність
Джерела вартості	Фізичний капітал і масштаб виробництва	Інновації, мережеві ефекти, швидкість обробки та використання інформації
Людський фактор	Робоча сила як витратний елемент	Людський капітал як стратегічний ресурс (компетенції, креативність, цифрові навички)
Бізнес-моделі	Лінійні: виробництво → продаж → прибуток	Платформенні та сервісні: екосистеми, SaaS, фінтех, електронна комерція
Фінансові ресурси	Банківські кредити, інвестиції у фізичні активи	Краудфандинг, венчурний капітал, токенизація активів, цифрові валюти
Швидкість відтворення капіталу	Повільна, залежна від виробничих потужностей	Висока, базується на обігу інформаційних потоків та масштабуванні цифрових рішень
Оцінювання вартості	Баланс матеріальних активів, прибутковість, стабільність фінансових потоків	Потенціал зростання, інноваційність, здатність до адаптації, стійкість до ризиків
Соціальний вимір	Вторинний, не мав прямого впливу на економічну оцінку	Ключовий: довіра, репутація, корпоративна культура та сталість екосистем

Джерело: узагальнено автором на основі [5, 6, 10, 12, 18, 19, 21]

Таблиця 5

Інтегрована таблиця еволюції вартості та капіталу

Підхід	Основні характеристики вартості	Основні характеристики капіталу
Класичний	Вартість визначається кількістю праці, вкладеної у виробництво (А. Сміт, Д. Рікардо)	Традиційний: матеріальні активи (обладнання, будівлі, сировина), фінансовий капітал (гроші, кредити, облігації)
Неокласичний	Орієнтація на попит, пропозицію та граничну корисність; ринкові механізми	Переважає фінансовий капітал, зростає роль ефективності використання ресурсів
Фінансово-капіталістський (XX ст.)	Вартість формується через прибутковість і дисконтування майбутніх грошових потоків; оцінка ризиків	Фінансовий капітал та інвестиції стають ключовими для створення прибутку
Конструктивістський	Вартість формується через соціальні взаємодії, колективне знання, брендову репутацію, технологічні компетенції	Інтелектуальний капітал: знання, навички, інновації; капітал – ресурси для створення нових можливостей
Цифрова економіка / Інтелектуальний капітал	Дані, алгоритми, цифрові платформи, мережевий ефект; інвестиції у знання та технології	Цифровий, соціальний та репутаційний капітал: дані як актив, мережі взаємодії, довіра, масштабованість

Джерело: розроблено автором

мислителями XVIII–XIX ст., де ключовими джерелами вартості були матеріальні ресурси, робоча сила та продуктивність.

Класична школа розглядала капітал як засіб виробництва та акумульовану вартість, що забезпечує зростання продуктивних сил. Перехід до неокласичних теорій у другій половині XIX ст. змістив акцент на суб'єктивну оцінку економічних агентів, корисність товарів та механізми ціноутворення, що дозволило точніше моделювати економічні системи та ефективність використання капіталу.

Сучасний етап розвитку економічної думки демонструє поступовий перехід від матеріально орієнтованих моделей до конструктивістських і цифрово-мережових концепцій, де в центрі уваги – інтелектуальний капітал, технології, соціальні взаємодії та інформаційні ресурси.

Конструктивістський підхід розглядає капітал як динамічний, соціально обумовлений ресурс, що формується через знання, взаємодію та колективний досвід. Цифрова економіка надає інструменти для вимірювання та монетизації цього капіталу

через великі дані, аналітичні платформи та цифрові технології. Поєднання конструктивістських принципів і цифрових технологій створює синергетичний ефект: капітал і вартість підприємства стають результатом взаємодії знань, соціальних мереж і цифрових платформ (рис. 2).

Це дозволяє формувати адаптивні бізнес-моделі, які ефективно реагують на ринкові зміни та технологічні виклики, підвищуючи конкурентоспроможність та стійкість підприємства. Такий підхід сприяє переходу від матеріально орієнтованого до знання-орієнтованого розуміння вартості, де інформація та взаємодія відіграють ключову роль, а управлінські рішення стають більш стратегічними для довгострокового розвитку.

Висновки. Дослідження показує, що еволюція підходів до формування вартості та капіталу відображає зміни в економічному мисленні та практиці господарювання. Традиційні моделі, орієнтовані на матеріальні та фінансові ресурси, поступово поступили місцем конструктивістському підходу, який враховує соціальні, когнітивні та організаційні

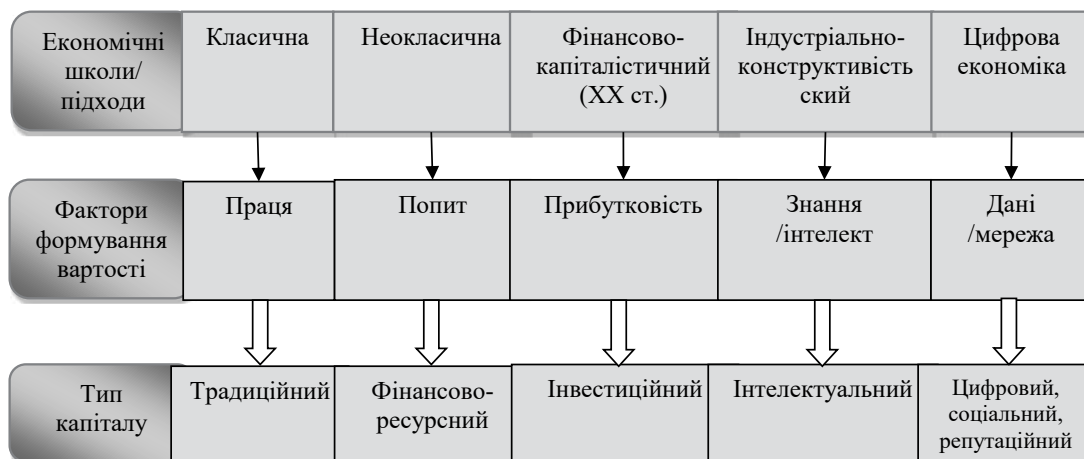

Рис. 1. Еволюція підходів до формування вартості та капіталу

Джерело: розроблено автором

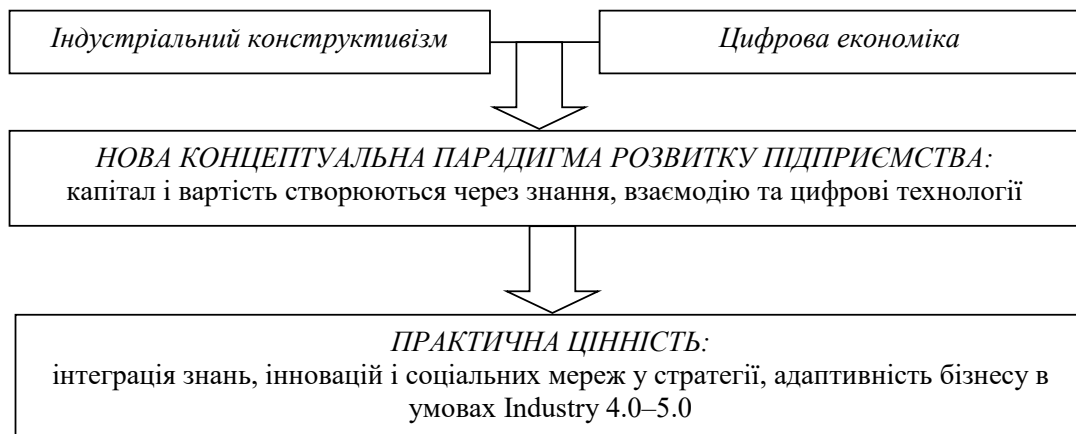

Рис. 2. Концептуальна модель інтеграції індустріального конструктивізму та цифрової економіки

Джерело: розроблено автором

взаємодії. Цифрова економіка посилює цей перехід, акцентуючи роль нематеріальних активів, даних, знань і соціального капіталу. Сучасне розуміння капіталу інтегрує матеріальні, фінансові, соціальні та цифрові складники, формуючи орієнтири для

стратегічної стійкості, інноваційності та конкурентоспроможності. Подальші дослідження слід спрямувати на методики оцінки нематеріальних активів, соціального капіталу та вплив платформених моделей і цифрових технологій на формування вартості.

Список використаних джерел:

1. Abdula O. Genesis and evolution of the value chain concept in the context of forming international competitiveness of enterprises. *Actual problems of economics*. 2024. Vol. 1, no. 276. P. 60–71. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-276-60-71> (дата звернення: 24.09.2025).
2. Bobro N. Evolution of Intellectual Capital under the Influence of University Digitalization. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*, 2025. no. 18. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-18-01-01> (дата звернення: 24.09.2025).
3. Chernousova Z., Melnychuk V. Analytics of the human capital of industrial enterprises in conditions of digitalization of economics. *Technology audit and production reserves*. 2023. Vol. 4, no. 4 (72). P. 33–39. DOI: <https://doi.org/10.15587/2706-5448.2023.286625> (дата звернення: 24.09.2025).
4. Farach A., Cambon A., Spataro J. Evolving the Productivity Equation: Should Digital Labor Be Considered a New Factor of Production? URL: <https://arxiv.org/abs/2505.09408>
5. Legenchuk S., Iskorostenska S. Development of accounting for intangible assets based on the theory of intellectual capital. *Economics, Entrepreneurship, Management*. 2020. Vol. 7, no. 2. P. 102–111. DOI: <https://doi.org/10.23939/eem2020.02.102> (дата звернення: 24.09.2025).
6. Marcu C., Ciocoiu C. N., Nistor N. Study of the main roots of digital economy: a bibliometric analysis. *Journal of internet and e-business studies*. 2021. Vol. 2021 (2021). P. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.5171/2021.445754> (дата звернення: 24.09.2025).
7. Mykhaylyna D., Rogovska-Ischuk I., Kyfyak V. Financial market's role in determining the value of international business intangible assets. *Baltic journal of economic studies*. 2024. Vol. 10, no. 3. P. 237–244. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-3-234-244> (дата звернення: 24.09.2025).
8. Nahorniak H. S., Hanouff K. E. Development of intellectual capital in the era of digitalization in the context of increasing competitiveness industrial enterprises of Ukraine. *The actual problems of regional economy development*. 2023. T. 1, № 19. С. 309–329. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.19.309-329> (дата звернення: 24.09.2025).
9. Panasyuk O. V. Concept of the value of the enterprise in the context of assessment of its financial condition. *Economy and society*. 2018. no. 19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-196> (дата звернення: 24.09.2025).
10. Reshaping the Digital Economy with Big Data: A Meta-Analysis of Trends and Technological Evolution / S. Căpușneanu et al. *Electronics*. 2025. Vol. 14, no. 13. pp. 2709. DOI: <https://doi.org/10.3390/electronics14132709> (дата звернення: 24.09.2025).
11. Vorobei R. Theoretical approaches to the determination of the economic categories “capital” and “capitalization”. *Economy and Society*, 2022. no. 45 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-64> (дата звернення: 24.09.2025).
12. Yereshko J., Kreidych I. Intellectual theory of value: substantiation and formulation. *Technology audit and production reserves*. 2021. Vol. 2, no. 4 (58). P. 38–41. DOI: <https://doi.org/10.15587/2706-5448.2021.230777> (дата звернення: 24.09.2025).
13. Zveryakov M. Economic in the era of “digital capitalism” formation. *Economy of Ukraine*. 2020. Vol. 2020, no. 8. pp. 3–23. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.08.003> (дата звернення: 24.09.2025).
14. Денисенко Д. Є. Еволюція тлумачення сутності капіталу та його функцій. *Економіка та держава*. 2012. № 3. С. 91–93.
15. Жукова Ю. Розвиток цифрової економіки на основі платформізації. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-7> (дата звернення: 24.09.2025).
16. Кореняк В. Теоретичні аспекти дефініції «капітал підприємства». *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 4 (55). С. 237–242. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-32> (дата звернення: 24.09.2025).
17. Круш П., Мастюк Д. Еволюція теоретичних підходів визначення сутності капіталу підприємства. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2015. № 12. С. 198–206. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/ab38819a-c379-48e7-bff8-b0de1f3403be/content>
18. Пічкурова З. Розвиток цифрової економіки України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-73> (дата звернення: 24.09.2025).
19. Подольня Г. Соціально-економічні практики у процесах формування корпоративної культури. *Молодий вчений*. 2022. № 9 (109). С. 33–38. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-8> (дата звернення: 24.09.2025).
20. Сидорченко Т. Ф., Задворна О. В., Швачко В. А., Піперков Д. А. Еволюція теоретичних уявлень про зміст категорії «Капітал». *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2021. № 2 (50). С. 30–34. DOI: [10.33783/1977-4167-2021-50-2-30-34](https://doi.org/10.33783/1977-4167-2021-50-2-30-34)
21. Яворська О. Знання як комплементарна складова інтелектуального капіталу підприємства в епоху цифрової економіки. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 3. С. 185–198. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.03.185>

References:

1. Abdula, O. (2024). Genesis and evolution of the value chain concept in the context of forming international competitiveness of enterprises. *Actual Problems of Economics*, no. 1 (276), pp. 60–71. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-276-60-71>
2. Bobro, N. (2025). Evolution of Intellectual Capital under the Influence of University Digitalization. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*, no. 18. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-18-01-01>
3. Chernousova, Z., & Melnychuk, V. (2023). Analytics of the human capital of industrial enterprises in conditions of digitalization of economics. *Technology Audit and Production Reserves*, no. 4 (4(72)), pp. 33–39. DOI: <https://doi.org/10.15587/2706-5448.2023.286625>
4. Farach, A., Cambon, A., & Spataro, J. (2025). Evolving the Productivity Equation: Should Digital Labor Be Considered a New Factor of Production? *arXiv*. Available at: <https://arxiv.org/abs/2505.09408>
5. Legenchuk, S., & Iskorostenska, S. (2020). Development of accounting for intangible assets based on the theory of intellectual capital. *Economics, Entrepreneurship, Management*, no. 7 (2), pp. 102–111. DOI: <https://doi.org/10.23939/eem2020.02.102>
6. Marcu, C., Ciocoiu, C. N., & Nistor, N. (2021). Study of the main roots of digital economy: a bibliometric analysis. *Journal of Internet and E-Business Studies*, Vol. 2021 (2021). pp. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.5171/2021.445754>
7. Mykhaylyna, D., Rogovska-Ischuk, I., & Kyfyak, V. (2024). Financial market's role in determining the value of international business intangible assets. *Baltic Journal of Economic Studies*, no. 10 (3), pp. 237–244. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-3-234-244>
8. Nahorniak, H. S., & Hanouff, K. E. (2023). Development of intellectual capital in the era of digitalization in the context of increasing competitiveness industrial enterprises of Ukraine. *The Actual Problems of Regional Economy Development*, no. 1 (19), pp. 309–329. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.19.309-329>
9. Panasyuk, O. V. (2018). Concept of the value of the enterprise in the context of assessment of its financial condition. *Economy and Society*, no. 19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-196>
10. Căpușneanu, S., et al. (2025). Reshaping the digital economy with big data: A meta-analysis of trends and technological evolution. *Electronics*, no. 14 (13), pp. 2709. DOI: <https://doi.org/10.3390/electronics14132709>
11. Vorobei, R. (2022). Theoretical approaches to the determination of the economic categories “capital” and “capitalization”. *Economy and Society*, no. 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-64>
12. Yereshko, J., & Kreidych, I. (2021). Intellectual theory of value: substantiation and formulation. *Technology Audit and Production Reserves*, no. (4(58)), pp. 38–41. DOI: <https://doi.org/10.15587/2706-5448.2021.230777>
13. Zveryakov, M. (2020). Economic in the era of “digital capitalism” formation. *Economy of Ukraine*, Vol. 2020, no. 8. pp. 3–23. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.08.003>
14. Denysenko, D. Y. (2012). Evoliutsiia tлумachennia sutnosti kapitalu ta ioho funktsii [Evolution of the interpretation of the essence of capital and its functions]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 3, pp. 91–93.
15. Zhukova, Yu. (2022). Rozvytok tsyfrovoyi ekonomiky na osnovi platformizatsii [Development of the digital economy based on platformization]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-7>
16. Korenyak, V. (2025). Teoretychni aspekty definitsii “kapital pidpriemstva” [Theoretical aspects of the definition of “enterprise capital”]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 4 (55), pp. 237–242. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-32>
17. Krush, P., & Mastiuk, D. (2015). Evoliutsiia teoretychnykh pidkhodiv vyznachennia sutnosti kapitalu pidpriemstva [Evolution of theoretical approaches to determining the essence of enterprise capital]. *Ekonomichnyi visnyk NTUU “KPI”*, no. 12, pp. 198–206. Available at: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/ab38819a-c379-48e7-bff8-b0de1f3403be/content>
18. Pichkurova, Z. (2023). Rozvytok tsyfrovoyi ekonomiky Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Development of the digital economy of Ukraine under martial law conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-73>
19. Podolian, H. (2022). Sotsialno-ekonomichni praktyky u protsesakh formuvannia korporatyvnoyi kultury [Socio-economic practices in the processes of forming corporate culture]. *Molodyi vchenyi*, no. 9 (109), pp. 33–38. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-8>
20. Sidorchenko, T. F., Zadvorna, O. V., Shvachko, V. A., & Piperkov, D. A. (2021). Evoliutsiia teoretychnykh uiavlen pro zmist katehorii “Kapital” [Evolution of theoretical ideas about the content of the category “Capital”]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 2 (50), pp. 30–34. DOI: <https://doi.org/10.33783/1977-4167-2021-50-2-30-34>
21. Yavorska, O. (2020). Znannia yak komplementarna skladova intelektualnoho kapitalu pidpriemstva v epokhu tsyfrovoyi ekonomiky [Knowledge as a complementary component of enterprise intellectual capital in the era of digital economy]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, no. 3, pp. 185–198. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.03.185>

EVOLUTION OF APPROACHES TO THE FORMATION OF VALUE AND CAPITAL IN THE CONTEXT OF CONSTRUCTIVISM AND THE DIGITAL ECONOMY

Summary. The article addresses the problem of the evolution of approaches to the formation of value and capital in the contemporary economy, emphasizing the profound transformations caused by the rise of constructivist interpretations and the spread of digital technologies. Traditional theories of value and capital, rooted in material and financial dimensions, can no longer fully reflect the complexity of modern economic processes. Contemporary business models are increasingly determined by intangible assets, social relations, intellectual potential, and digital infrastructures, which shift the focus from static categories of value toward dynamic and multidimensional constructs. The discussion concentrates on the historical progression of economic thought from classical views, which emphasized material resources and production capacities, to approaches that integrate social and cognitive dimensions of capital. Within this framework, constructivism is examined as a paradigm that enables the interpretation of value not merely as an outcome of production or market exchange but as a socially constructed category shaped by knowledge, communication, and interaction. This perspective allows for a deeper understanding of how organizations create and maintain competitive advantages under conditions of uncertainty and rapid change. Special attention is given to the transformation of capital under the influence of digitalization. Digital platforms, data flows, algorithms, and network effects increasingly function as key determinants of value creation, redefining the architecture of enterprises and the nature of economic interactions. The article underlines the importance of conceptual clarity when integrating constructivist and digital approaches. Overall, the text outlines the intellectual trajectory that connects classical, constructivist, and digital understandings of value and capital, emphasizing the need for a comprehensive framework capable of explaining contemporary dynamics of economic development and the strategic priorities of enterprises in the digital era.

Keywords: value evolution, capital formation, constructivism, digital economy, intangible assets, intellectual capital, social capital, digital capital, competitiveness, sustainable development.

Стаття надійшла: 04.08.2025

Стаття прийнята: 08.09.2025

Стаття опублікована: 30.09.2025